

Motion till riksdagen 2021/22:4098

av **Maria Gardfjell (MP)**

Jakten på plasten – större fokus på klimataspekter av plast

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över utvecklade möjligheter att åstadkomma minskad efterfrågan på fossilbaserade plastprodukter och ökad efterfrågan på biobaserad och återvunnen plastråvara och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sprida kunskap till landets alla kommuner om projektet Jakten på plasten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Fossila bränslen utgör idag råvara för den absoluta merparten av all plast som produceras i världen. Klimatutsläppen från plast uppgår i dag till omkring 4 procent av världens samlade utsläpp. Då är hela plastens livscykel inräknad: produktion, användning och avfallshantering. Enbart vid Vattenfalls anläggning i Uppsala bränns hundratusentals ton fossil plast varje år. För Uppsala kommun innebär det att klimatutsläppen från förbränning av plast nästan är lika stora som utsläppen från biltrafiken i kommunen. Framöver räknar industrin med att plastanvändningen kan stiga, vilket innebär att även utsläppen stiger, om inte fler åtgärder sätts in.

Plast är på många sätt ett användbart material, men också mycket problematiskt. Plast består ofta av kemikalier som är farliga för människor och miljö, och på sikt bryts plast ned i mikroplaster som sprids i miljön. Plastskräp och mikroplaster medför svåra konsekvenser för både djur och människor och hela ekosystem. Miljöpartiet har i regeringen vidtagit en mängd åtgärder för en bättre plasthantering, för att minska utsläppen och öka cirkulariteten. Mycket arbete återstår, och det krävs fler åtgärder för att minska klimatutsläppen från plast.

Många åtgärder som föreslås för att minska utsläppen längs hela plastens livscykel tar tid innan de kan ge effekt. Plastens utsläpp måste minskas här och nu. Efterfrågan och användningen av plast måste därför minska. Att utsläppsintensiteten hos plastmaterial många gånger kan vara lägre än för andra konventionella material räcker inte som argument för fortsatt eller ökad användning av plast, ett argument som hörts från plastbranschen. Plastanvändningen måste minska i absoluta mått.

Därför behövs arbete med att öka materialeffektiviteten och en plaststrategi som även innehåller fler åtgärder för att minska efterfrågan på plast. Exempelvis har Naturvårdsverket analyserat olika styrmedel för att minska mängden plast som går till förbränning. Regeringen bör se över utvecklade möjligheter att införa en skatt på fossil plast för att åstadkomma minskad efterfrågan på fossilbaserade plastprodukter och ökad efterfrågan på biobaserad och återvunnen plastråvara.

Kommunerna bör tillsammans med avfallsföretagen ta ett större ansvar för att skapa beteendeförändringar på individnivå för att åstadkomma en ökad utsortering av plast. Ett aktivt åtgärdsarbete krävs. I dagsläget lämnas en stor del av plastavfallet inte till återvinning utan kastas i hushållssoporna.

Framgångsrikt arbete med olika praktiska tillvägagångssätt för bättre plasthantering på kommunal nivå bör spridas till fler kommuner. Uppsala kommun har tillsammans med kommunerna i Eskilstuna, Linköping och Norrköping i ett antal år drivit projektet Jakten på plasten. Den EU-finansierade delen av projektet avslutades förra året och har bland annat undersökt nya metoder för hur upphandling kan användas som verktyg för att minska plastrelaterade klimatutsläpp, för att minska användningen av plast och öka andelen plast som är tillverkad av fossilfria råvaror. Kommunerna har samverkat med näringslivet och Vattenfall Värme i projektet, med goda resultat. Erfarenheterna bör spridas till fler kommuner och kunskapen om att minska förbränning av plast både bidrar till minskade klimatutsläpp och kan leda till lägre energikostnad för fjärrvärmesystem. Både fler kommuner bör komma till del.

Maria Gardfjell (MP)